

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari¹

Autors: Ingrid Agud Morell, Rosalina Alcalde Campos, Carme Armengol Asparó, Aleix Barrera-Corominas, Alexis Borrás Izquierdo, Immaculada Buñuel Azor, Diego Castro Ceacero, Anna Díaz Vicario, Maria del Mar Duran Bellonch, Henar González Fernández, Georgeta Ion, Lourdes Marzo Ruiz, Cristina Mercader Juan, José Luís Muñoz, Maria Orta Trepas, Mònica Parera Garcia, Cristina Pérez- Maldonado, David Rodríguez Gómez, Esther Salat Llorente i Angelina Sánchez Martín. Amb la col·laboració de Txell Zolle- Valero

Contacte: Aleix.barrera@uab.cat i Georgeta.ion@uab.cat

1. Justificació i objectius

Les metodologies de treball en grup són àmpliament acceptades per part dels docents universitaris com una eina eficaç d'ensenyament-aprenentatge. Si bé hi ha nombrosos avantatges en aquest plantejament docent des del punt de vista de l'aprenentatge i del desenvolupament de competències específiques i transversals, l'avaluació dels treballs en grup suposa un repte tan per als docents com per als propis estudiants (Barfield, 2003). La pràctica docent disposa de moltes evidències que demostren que el treball en grup beneficia l'aprenentatge col·laboratiu i les competències de comunicació, treball en equip i compromís dels estudiants (Hannaford, 2017), però durant el procés d'avaluació, pot causar ansietat en els estudiants quan tots els membres del grup no contribueixen amb el mateix esforç.

¹ La pauta que es presenta s'ha desenvolupat en el marc del projecte "Millorar l'avaluació individualitzada dels projectes grupals mitjançant estratègies d'avaluació entre iguals i feedback", finançat en la convocatòria "Projectes de suport a la innovació docent 2017" de l'Oficina de Qualitat Docent de la UAB i coordinat pels Aleix Barrera Corominas i Georgeta Ion.

La construcció de tasques en equip que promoguin l'aprenentatge diferenciat però col·laboratiu dels estudiants representa un repte en si mateix. Molts docents exposen als seus estudiants a activitats de treball en equip considerant els avantatges que aquest suposa per al seu desenvolupament personal i professional, sense considerar suficientment elements com, per exemple: si els grups estan conformats pel propi professor o pels estudiants, les implicacions associades amb el fracàs del grup, la preparació dels estudiants per al treball en equip i la planificació d'estratègies de gestió dels membres del grup (Vik, 2001; Maiden i Perry, 2011). Conscients de la complexitat del procés d'avaluació, en molts casos els docents tendeixen a evitar l'avaluació del treball grupal o avaluar només el producte del procés de treball en equip, però continuen utilitzant-lo com a estratègia d'ensenyament-aprenentatge. Això pot exposar-los a contradiccions i a processos d'avaluació poc fiables (Perry, 2010), sobretot quan l'elaboració del projecte implica un treball autònom significatiu per part del grup d'estudiants on és difícil identificar quina ha estat l'aportació de cada membre. Aquestes situacions comporten, en molts casos, aplicar mecanismes d'avaluació i valoració del producte resultat de l'esforç grupal i assignar la mateixa nota a tots els membres del grup (Dyrud, 2001; Strong i Anderson, 1998).

Partint d'aquests antecedents sobre el tema, a continuació es presenta una eina que pot servir **per avaluar el procés mitjançant el qual s'ha desenvolupat la tasca grupal**, tenint en compte la forma com cada membre del grup ha contribuït al producte final generat.

La pauta que es presenta a continuació parteix d'un projecte que es fonamenta en la necessitat d'assegurar **una avaluació més individualitzada** quan el mètode de treball escollit pel professorat és el treball en equip. Revisant la bibliografia sobre la temàtica, s'observa que per **avaluar el treball en equip de forma més justa s'han utilitzat diverses estratègies**:

- El professorat limita l'èmfasi de les notes grupals, disminuint el percentatge de la nota grupal en el pes total de notes de l'assignatura, amb implicacions negatives pel desenvolupament de competències com: el treball en equip, la responsabilitat i la implicació (Barrera, Castro, Duran & Ion, 2016)
- El professorat complementa l'avaluació dels resultats del treball en grup amb treballs o exàmens individuals.
- El professorat divideix la tasca del grup entre individus i assigna algunes o totes les notes a cada membre, segons la tasca realitzada (Lejk & Wyvill, 2002).
- El professorat matisa la nota del grup per a cada individu a partir del coneixement que té de cada membre (Gibbs, 2010).

- El grup matisa la nota de cada membre del grup de companys i companyes sobre la base del seu coneixement intern sobre aquestes persones (Barrera, Castro, Duran i Ion, 2016).

2. Estructura de la pauta d'avaluació

La pauta dissenyada permet una valoració individualitzada en context grupal, implicant els estudiants en el procés d'auto-avaluació i avaluació dels seus companys de grup. Un cop revisada la literatura sobre el tema, en diverses reunions de treball celebrades per l'equip, s'identifiquen diferents dimensions a avaluar, amb els seus corresponents indicadors. Així, la pauta queda conformada per **6 dimensions** que concreten a nivell individual alguns dels principals indicadors del procés grupal, seguits també per treballs recents com els de (Jiménez, 2006; Morales Vallejo, 2008; Freeman, 1995; Chica, 2011; Viles Díez, Zárraga-Rodríguez i Jaca García, 2013, Goldfinch, 1994, Falchikov, 2006, Fabra, 1999), per citar-ne alguns:

- (1) la implicació i participació
- (2) l'acceptació i acompliment de les tasques i objectius
- (3) la responsabilitat i el compromís en l'assistència i la puntualitat
- (4) La contribució a l'ambient de treball
- (5) L'anàlisi i contribució a la tasca i
- (6) La comunicació

En les instruccions es recullen les diferents possibilitats d'ús que pot tenir la pauta, en funció dels objectius que es pretenguin i dels condicionants del context.

Responen la pauta cadascun dels i/o de les estudiants que componen un equip de treball, sobre la conducta observada dels seus companys i/o de les seves companyes de grup. Per a cada indicador de les 6 dimensions cal respondre del 0 al 3, **entenent que 0 és el màxim desacord en l'afirmació (que és l'indicador) i 3 el màxim acord en aquesta.**

3. Possibilitats d'ús

El fet de valorar la contribució individual de cada membre a l'equip mitjançant l'ús de la pauta, pot donar resposta a tots o a alguns dels següents objectius:

- Fomentar la col·laboració entre els estudiants.
- Contribuir a l'autoregulació del propi aprenentatge.

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari

- Implicar els estudiants en el procés d'avaluació dels aprenentatges.
- Coresponsabilitzar els estudiants del procés de desenvolupament del treball grupal.
- Contribuir a realitzar una avaluació intersubjectiva i participativa.
- Conscienciar els estudiants de les tasques necessàries per al desenvolupament del treball grupal.

Cada docent pot proposar-se els que consideri escaients.

Quan s'utilitza la pauta d'autoavaluació i avaluació entre iguals?

Hi ha diferents moments i estratègies per a utilitzar la pauta, segons quin sigui el nostre objectiu i el model d'avaluació que seguim. Tot i que el grup de treball aconsella utilitzar l'estratègia tres, les altres també són vàlides segons quin sigui l'objectiu perseguit amb la seva aplicació.

- (1) La pauta s'administra al final del procés, donant com a resultat una avaluació sumativa.
- (2) La pauta es presenta als estudiants al començament del procés i durant el curs es va completant, donant com a resultat una avaluació formativa.
- (3) La pauta s'explica als estudiants al començament de curs, però no s'administra fins al final, contribuint en aquest cas a una vessant formativa i d'auto-regulació a partir de l'auto-avaluació, i d'avaluació sumativa quan el professor recull els resultats de l'avaluació entre iguals al finalitzar l'activitat grupal.

L'avaluació realitzada pels alumnes té repercussió a la nota del treball?

Un altre aspecte a plantejar-se en relació a l'ús que es farà de la informació obtinguda mitjançant la pauta és si se'n derivarà una qualificació individual i si aquesta ponderarà la nota final de cada estudiant en l'assignatura, o no. En cas afirmatiu, aquesta ponderació pot servir per ajustar la nota final individual de la tasca, o bé ponderar un percentatge determinat sobre la nota individual del treball en grup (Jiménez, 2006).

Qui i quan es fa l'avaluació?

La pauta està dissenyada per ser utilitzada per a l'**autoavaluació** (quan l'estudiant valora la seva pròpia contribució en el treball grupal) **com per l'avaluació entre iguals** dins d'un equip de treball (quan els membres d'un grup valoren la contribució al treball grupal dels seus companys). La pauta es pot completar:

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari

- individualment tots els membres del grup, valorant de forma individual a cada un dels seus companys.
- grupalment tots els membres del grup, acordant la puntuació per a cada un dels membres de forma conjunta.

En el primer cas l'èmfasi es posa en el judici individual eliminant la possible pressió grupal que sí que existiria en el segon cas. Amb tot, el fet de consensuar una puntuació per a cada membre de manera grupal pot ser molt enriquidor pel procés del grup, només pel diàleg que suposa aquest procés de consens.

On es pot completar?

Pot proposar-se l'exercici a l'aula (en horari lectiu) o bé fóra d'ella (en horari no lectiu). Cada docent haurà de valorar la conveniència d'una o altra elecció en funció de la seva planificació de l'assignatura. També es pot fer en paper on online. La seva opció facilitarà el tractament i anàlisis dels resultats per part del docent.

Qui ha de tenir accés a la informació recollida mitjançant la pauta?

La privacitat també ha de ser objecte de decisió a l'hora d'utilitzar la pauta. Els resultats poden ser públics: l'estudiant sap qui li ha dit què i tot l'equip coneix la valoració final que ha rebut cadascú. També es pot decidir que la resposta a la pauta sigui anònima, de manera que tots els estudiants saben què s'ha dit sobre ell o ella i els altres, però no saben qui ha dit què. Finalment, es pot optar per la confidencialitat: cada estudiant només sap allò que han dit d'ell o ella, no sap qui li ha dit i tampoc sap quina valoració han rebut la resta de membres.

Com dèiem anteriorment, si la finalitat de l'avaluació és formativa, contra més transparència hi hagi en els resultats, millor. Serà una praxis formativa poder dialogar sobre els resultats rebuts i prendre decisions al respecte, en cas de ser necessari per a la millora del desenvolupament grupal. Finalment també cal plantejar-se el caràcter obligatori o voluntari de respondre la pauta.

4. La pauta d'avaluació grupal

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari

Indica el grau d'acord de les següents afirmacions tenint en compte que 0 és el mínim acord i 3 el màxim acord.																				
DIMENSIONS	Alumne ² :				Alumne:				Alumne:				Alumne:				Alumne:			
	0	1	2	3	0	1	2	3	0	1	2	3	0	1	2	3	0	1	2	3
1. Implicació i participació																				
1.1. Fa propostes de trobada, d'organització del treball, etc.																				
1.2. Aporta la seva visió participant en la discussió de les idees.																				
1.3. Pren la iniciativa en les tasques que es desenvolupen.																				
2. Acceptació i acompliment de les tasques i objectius.																				
2.1. Acompleix amb les normes que el grup estableix.																				
2.2. Realitza les tasques assignades.																				
2.3. Acompleix amb els objectius establerts pel grup.																				

² S'han d'indicar els noms de tots els membres components del grup de treball

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari

2.4. Treballa de forma conjunta amb la resta dels membres per aconseguir els objectius proposats.																			
3.Responsabilitat i compromís (Assistència i puntualitat)																			
3.1. Ha assistit a totes les trobades que s'han acordat																			
3.2. Ha estat puntual																			
3.3. Si no pot assistir es preocupa per conèixer que s'ha fet i què cal fer																			
3.4. Participa de manera continuada i conscient tenint en compte l'objectiu de treball i benefici grupal.																			
3.5. Col·labora a l'hora d'elaborar i compartir els acords del grup.																			
4.Contribució a l'ambient de treball																			

4.1. Manté una actitud dialogant a l'hora de trobar punts comuns que hi ha controvèrsia.																			
4.2. Es mostra flexible a l'hora de buscar solucions i l'acord de tot el grup.																			
4.3. Facilita la implicació de tothom.																			
4.4. Manté una escola activa davant les aportacions dels altres.																			
5.Anàlisi i contribució a la tasca																			
5.1. Contribueix a la realització de la tasca (preparació de material, adequació del material aportat, proposar idees coherents, idees relacionades amb el treball previ realitzat, identificar idees de millora contribuir a la millora del treball durant el seu procés.																			

Pauta per a l'avaluació de la contribució individual dels membres al procés grupal en el treball en equip universitari

5.2. Contribueix a la revisió general a la tasca (coherència, cohesió, aspectes formals, contingut, adequació als criteris d'avaluació, etc...)																				
6.Comunicació																				
6.1. Utilitza els canals definits pel grup adequadament.																				
6.2. Fa ús efectiu dels canals definits del grup (per a la tasca)																				
6.3. Mostra assertivitat en la comunicació (comunicar-se amb respecte)																				

5. Bibliografia

- Barfield R.L. (2003). Students' perceptions of and satisfaction with group grades and the group experience in the college classroom. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 28(4), 355-370, DOI: 10.1080/0260293032000066191
- Barrera, A., Castro, D. Duran, M. M. i Ion, G. (2016) Fomentando la participación de los estudiantes en su proceso formativo: una experiencia de trabajo por casos prácticos y evaluación entre iguales. En N. Cabrera & R.M. Mayordomo (eds.), *El feedback formativo en la universidad*. Experiencias con el uso de la tecnología (pp.61-80). Barcelona: LMI.
- Chica, E. (2011). Una propuesta de evaluación para el Trabajo en grupo mediante rúbrica". *Escuela Abierta*, 14, 67-81.
- Dyrud, M. (2001). Group Projects and Peer Review. *Business Communication Quarterly*, 64(4), 106-112.
- Fabra, M.LI. (1999). *Técnicas de grupo para la cooperación*. Barcelona: CEAC.
- Falchikov, N.(2006). Peer Feedback Marking: Developing Peer Assessment. *Innovations in Education & Training International*. 32(2), 175-187
- Freeman, M. (1995). Peer Assessment by Groups of Group Work. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 20(3), 289-300
- Gibbs, G. (2010). *The Assessment of Group Work: Lessons from the Literature*. Assessment Standards Knowledge Exchange, Brookes University. Recuperat de https://www.plymouth.ac.uk/uploads/production/document/path/2/2425/Assessing_Group_Work_Gibbs.pdf
- Goldfinch, J. (1994). Further Developments in Peer Assessment of Group Projects. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 19(1), 29-35
- Hannaford L. (2017). Motivation in group assessment: a phenomenological approach to post-graduate group assessment. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 42(5), 823-836, DOI: 10.1080/02602938.2016.1195787
- Jiménez, G. (2006). Obtención de notes individuales a partir de una nota de grupo mediante una evaluación cooperativa. *Revista Iberoamericana de Educación*, 38(5), 1-14.

- Lejk, M. i Wyvill, M. (2002). Peer assessment of contributions to a group project: student attitudes to holistic and category-based approaches. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 27(6), 569-577.
- Maiden, B. i Perry, B. (2010). Dealing with free-riders in assessed group work: results from a study at a UK university. *Assessment & Evaluation in Higher Education* (36(4), 451-464.
- Morales Vallejo, P. (2008). Estrategias para evaluar y calificar el producto del equipo: cómo diferenciar las calificaciones individuales. A Prieto Navarro, L. (Coord.). *La enseñanza centrada en el aprendizaje: estrategias útiles para el profesorado*. (pp. 151-169). Barcelona: Octaedro.
- Perry, B. (2010). Exploring academic misconduct: Some insights into student behavior. *Active Learning in Higher Education*, 11(2), 97-108.
- Strong, J.T., i R.E. Anderson. (1998). Free riding in group projects: Control mechanisms and preliminary data. *Journal of Marketing Education*, 12, 61-7.
- Vik, G.N. (2001). Doing more to teach teamwork than telling students to sink or swim. *Business Communication Quarterly* 64(4), 112-9.
- Viles Diez, E., Zárraga-Rodríguez, M. i Jaca García, C. (2013). Herramienta para evaluar el funcionamiento de los equipos de trabajo en entornos docentes. *Intangible Capital*, 9(1), 281-304.

Agraïments:

L'equip del projecte vull agrair a la Oficina de Qualitat docent de la Universitat Autònoma de Barcelona per donar suport al projecte en el marc de la convocatòria "Projectes de suport a la innovació docent 2017"